

2023. gada 20.jūnijs

Kā darba vide Latvijā ir mainījusies – piecu pētījumu “Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultāti

Saturs

■ Metodoloģija

■ Būtiskākie rezultāt:

» Tirgus struktūra

» Darba devēju atbilžu salīdzinājums par situāciju uzņēmumos

» Pakalpojumu sniedzēju novērtējums

» Neaimes gadījumi darbā

■ Secinājumi

■ Jautājumi un diskusija





Pētījums veikts darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība”

7.3.1. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot darba drošību, it īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos” projekta „Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” (Nr. 7.3.1.0/16/I/001) ietvaros pēc Valsts darba inspekcijas pasūtījuma

Pētījumu veica: RSU Darba Drošības un vides veselības institūts un Kantar



Pētījuma metodes, kas izmantotas šajā prezentācijā

Aptaujas - 2022. gada pirmā puse

- **Darba devēju aptauja** (aptuveni 1000 respondenti), computer-assisted telephone interviews (CATI):
 - » Uzņēmuma darba aizsardzības speciālists
 - » Ārpakalpojums darba aizsardzībā
 - » Nav speciālistu
- **Darbinieku aptauja** (aptuveni 2500 respondents), computer-assisted personal interviewing (CAPI)



Pakalpojumu sniedzēji

■ Noslēgts līgums ar KI:

- » 2022. gadā – 12,9%
- » 2018. gadā – 11,0%
- » 2013. gadā – 8,0%
- » 2010. gadā – 7,4%
- » 2005. gadā – 2,0%

■ Noslēgts līgums ar KS:

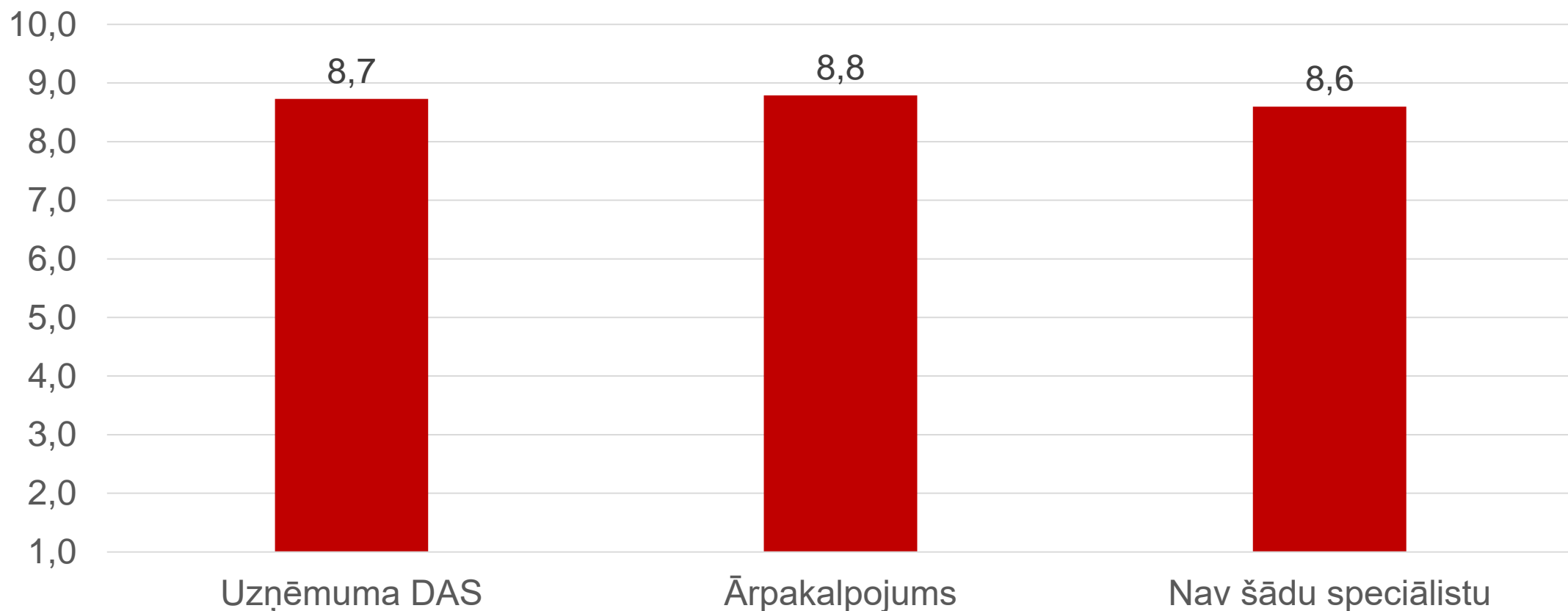
- » 2022. gadā – 13,2%
- » 2018. gadā – 14,3%
- » 2013. gadā – 9,2%
- » 2010. gadā – 7,8%
- » 2005. gadā – 8,1%

Darba devēju saņemtie pakalpojumi no kompetentajām institūcijām vai speciālistiem, %

Pakalpojums	2006	2010	2013	2018	2022
Darba vides riska novērtējums	73,3	78,6	79,1	83,8 (1)	87,9 (1)
Darba aizsardzības instrukciju izstrāde	69,9	83,8	86,5	75,0 (2)	79,7 (2)
Padomi nepieciešamajiem preventīvajiem pasākumiem	79,0	73,5	66,9	61,0 (4)	76,4 (3)
Palīdzība darbinieku instruktāžā un apmācībā	51,3	81,0	78,8	74,2 (3)	66,4 (4)
Darba vides iekšējā uzraudzība	65,8	63,4	62,8	59,5 (5)	55,3 (5)
Padomi par arodveselību	52,7	59,2	56,7	37,0 (6)	50,5 (6)
Nodarbināto veselības pārbaužu organizācija	29,6	33,4	49,9	31,2 (8)	45,8 (7)
Padomi par darba aprīkojuma izvēli un lietošanu	38,8	35,7	40,7	36,7 (7)	37,1 (8)
Padomi par darba apģērba un individuālo aizsardzības līdzekļu izvēli	29,6	40,6	39,8	30,8 (9)	35,8 (9)
Padomi veselības veicināšanas jomā	*	*	*	24,6 (11)	22,4 (10)
Atzinums par neatbilstību darba aizsardzības tiesību aktu prasībām	22,3	29,1	34,3	20,1 (12)	21,0 (11)
Laboratorisko mērījumu veikšana	34,5	18,5	35,7	28,1 (10)	19,5 (12)



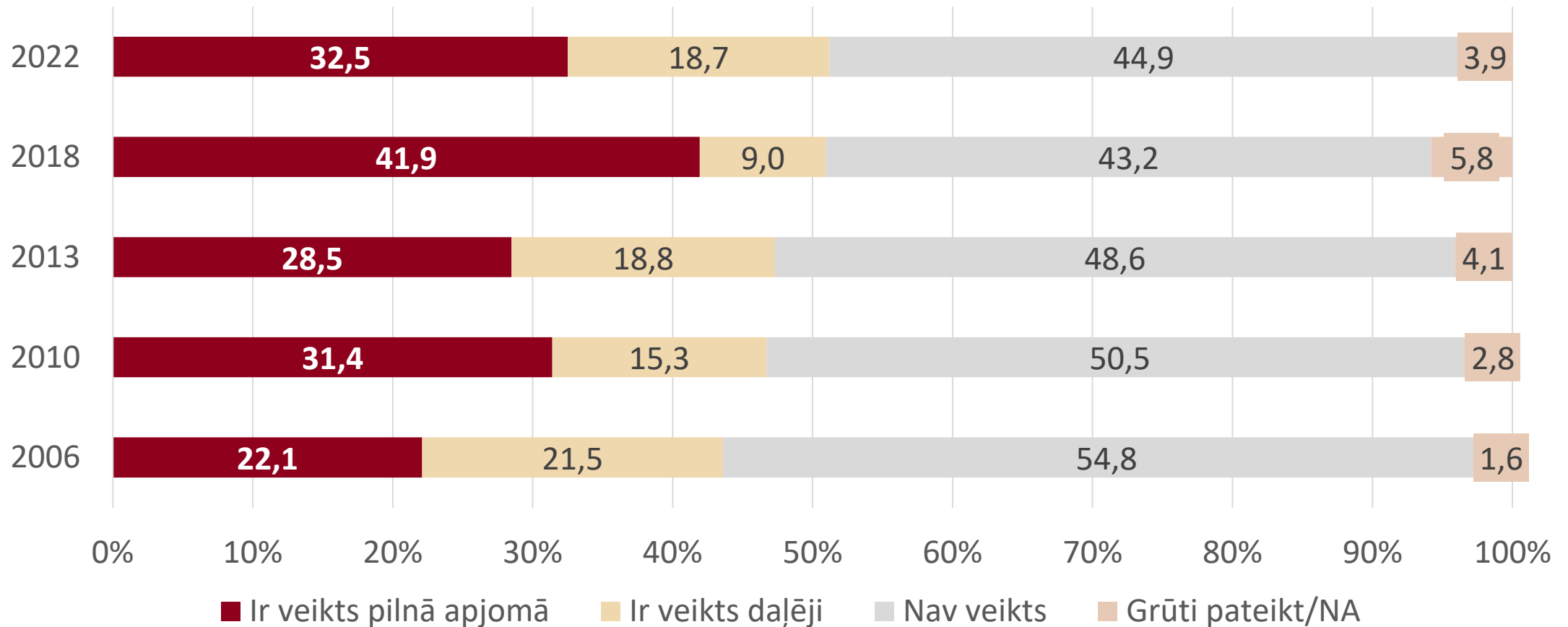
Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā darba vide Jūsu uzņēmumā/iestādē atbilst Darba aizsardzības likuma prasībām [1- nepavisam neatbilst, 10 - atbilst pilnībā]



Darba devēju aptauja, 2022.gads



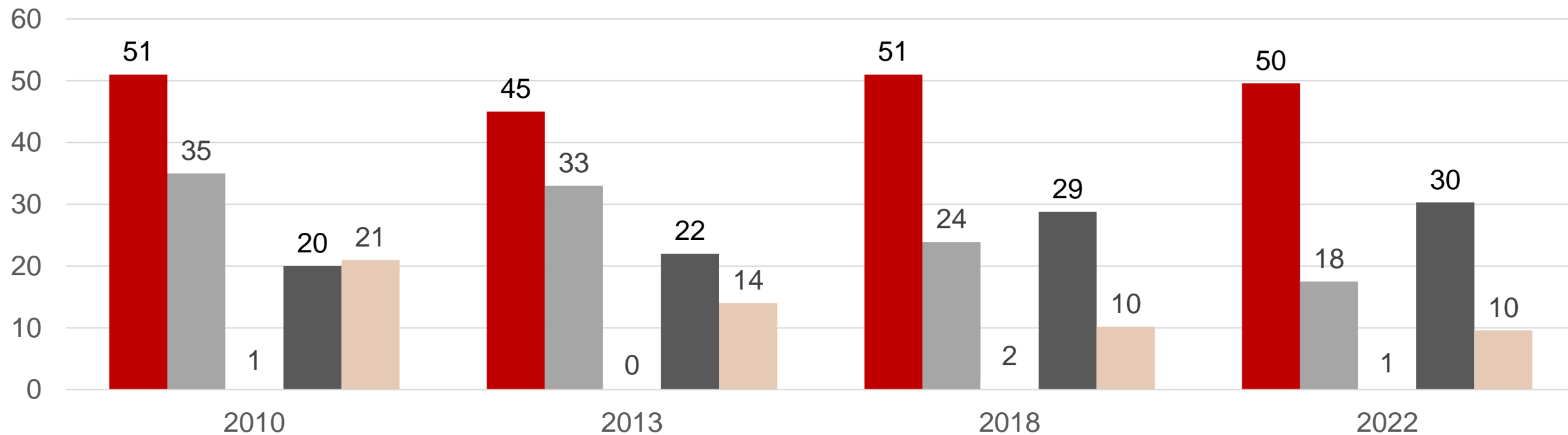
Darba devēju īpatsvars, kas norādījuši, vai pēdējā gada laikā veikuši darba vides riska novērtējumu, %



Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba vides riska novērtējuma veicēji, %

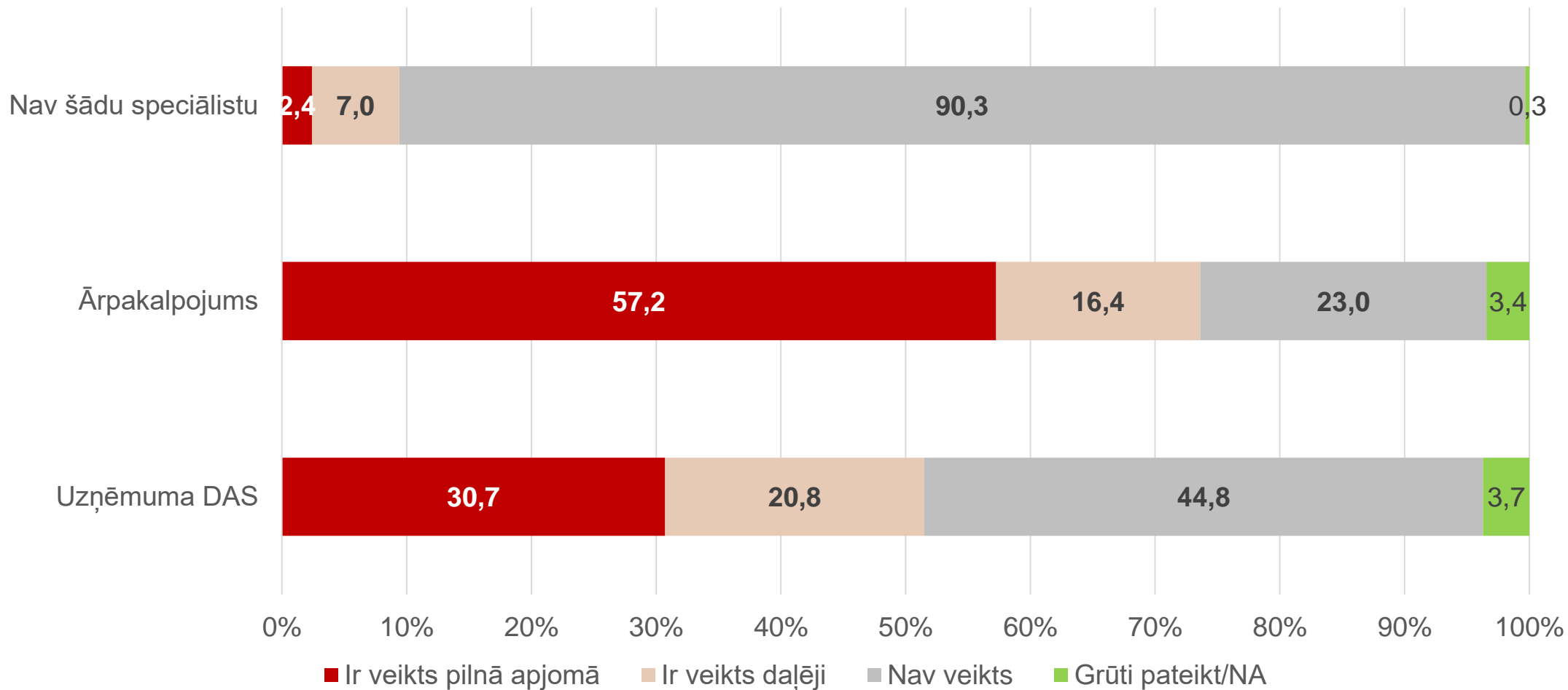


- Pats darba devējs
- Darba aizsardzības speciālists
- Darba aizsardzības daļa
- Kompetents speciālists darba aizsardzībā kā ārpalpojuma sniedzējs
- Kompetenta institūcija

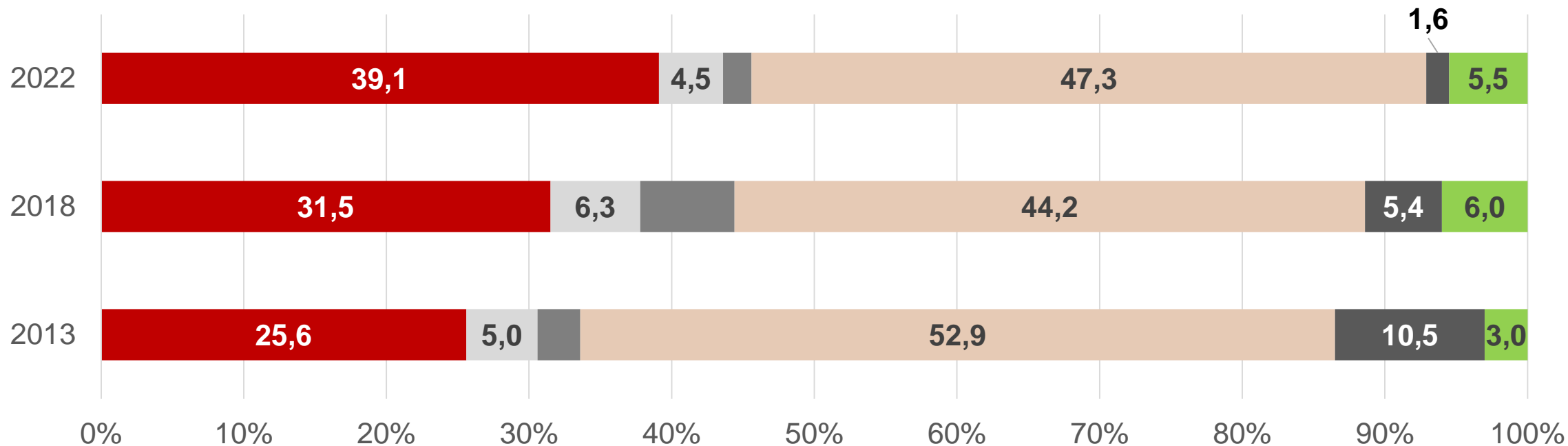
Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars, kas norādījuši, vai pēdējā gada laikā veikuši darba vides riska novērtējumu, %



Nodarbināto īpatsvars, kas ir piedalījušies savas darba vietas novērtēšanā (%)

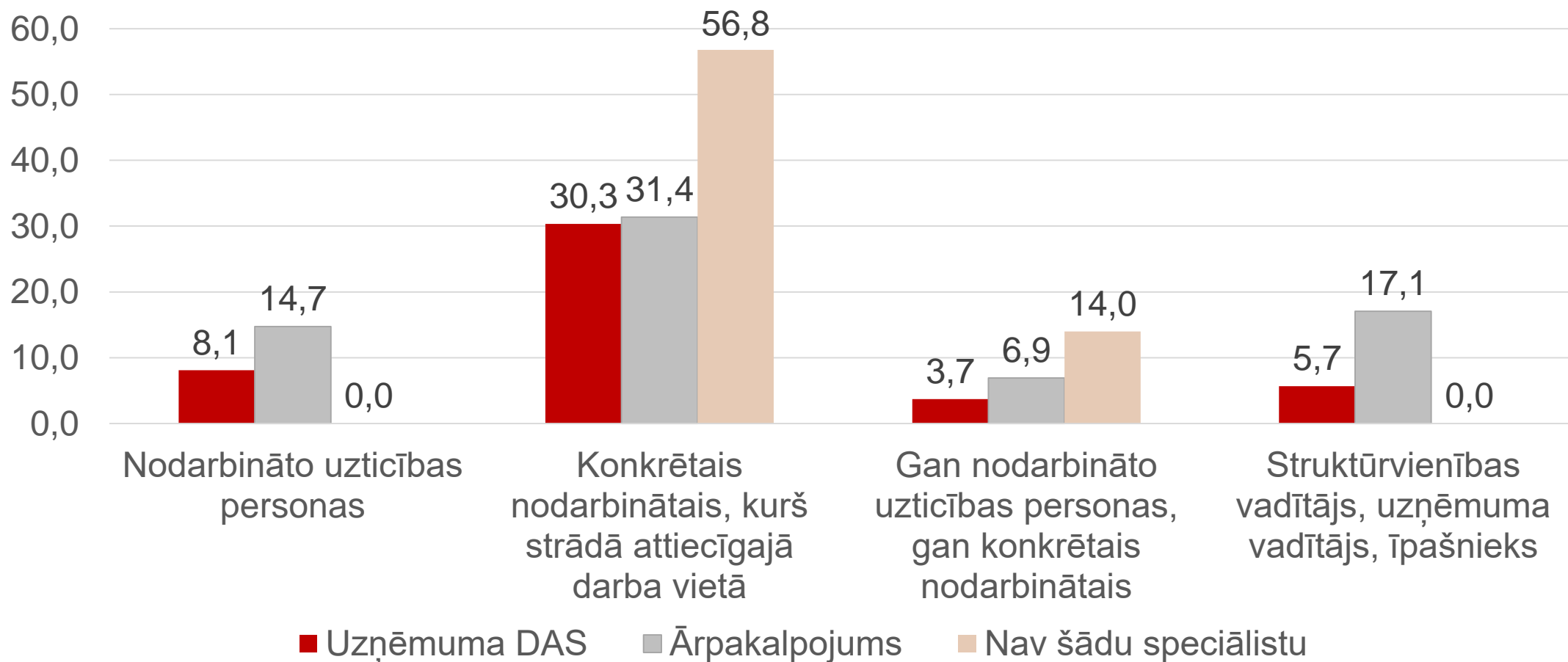


- Jā, tika uzdoti jautājumi par darba vietu un veselības sūdzībām
- Jā, bet tas bija formāli, neviens ar nodarbināto nerunāja
- Nē, bet piedalījās kolēģis, kurš strādā tajā pašā darbavietā
- Nē, nav piedalījies
- Darba vides riska novērtējums nav veikts
- Grūti pateikt/NA

Nodarbināto aptaujas rezultāti, pētījumi "Darba apstākļi un riski Latvijā"



Darba devēju īpatsvars, kas norādījuši, kas vēl piedalījās darba vides risku novērtēšanā, %



Darba aizsardzības prasību īstenošanas traucēkļi, %

Iemesls/gads	2006	2010	2013	2018	2022
Līdzekļu trūkums	16	26,9	15,4	11,7	9,1
Laika trūkums	7	7,3	5,3	12,9	9,0
Covid-19 pandēmija	*	*	*	*	3,6
Darbinieku skaita samazināšanās, darba apjoma samazināšanās	*	*	*	*	3,6
Darba aizsardzības prasības ir pārāk sarežģītas	*	2	2,8	2,6	3,0
Informācijas trūkums (prasību nezināšana)	4	4	2	6,4	3,0
Darba aizsardzības prasības ir nekonkrētas un nesaprotamas	*	4,1	2,9	2,6	2,9
Nav vajadzības, nav jēgas	*	*	*	*	2,8
Darba specifika	*	*	*	*	2,5
Darba aizsardzības prasības ir nepamatotas	*	4,1	2,9	1,9	2,5
Nekas netraucē	61,0	50,4	59,9	59,5	57,5

Pētījumi "Darba apstākļi un riski Latvijā", darba devēju aptauja, n≈aptuveni 1000 katrā gadā



Darba aizsardzības prasību īstenošanas traucēkļi, %

TOP atšķirības

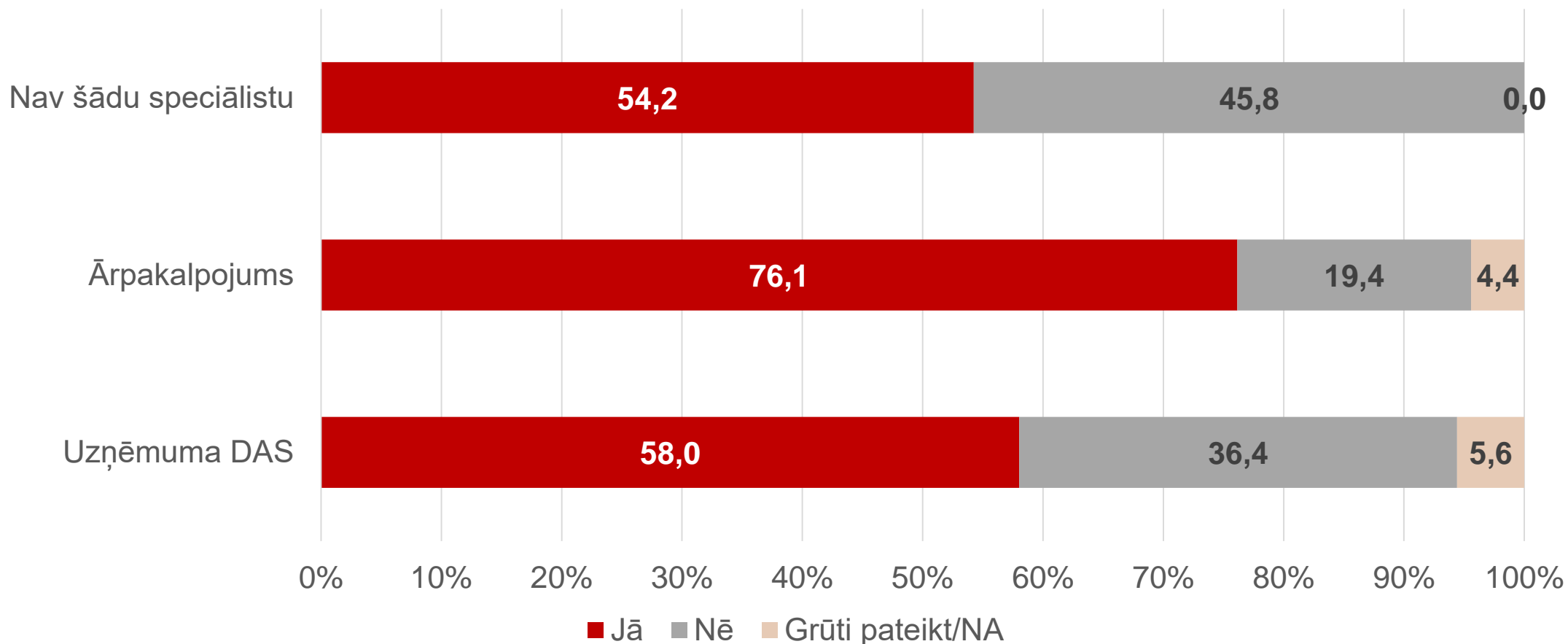
Iemesls	Uzņēmuma DAS	Ārpakalpojums
Laika trūkums	7,7	12,9
Darba aizsardzības prasības ir pārāk sarežģītas	3,9	0,3
Nekas netraucē	55,5	58,1
Covid-19 pandēmija	4,2	2,0
Darba aizsardzības prasības ir nepamatotas	3,1	1,0
Darbinieku attieksme	0,8	2,9
Darba aizsardzības prasības ir nekonkrētas un nesaprotamas	3,6	1,9
Problēmas ar telpām	1,4	3,1
Nav vajadzības, nav jēgas	3,2	1,7



Ieguldījumi darba aizsardzībā, %

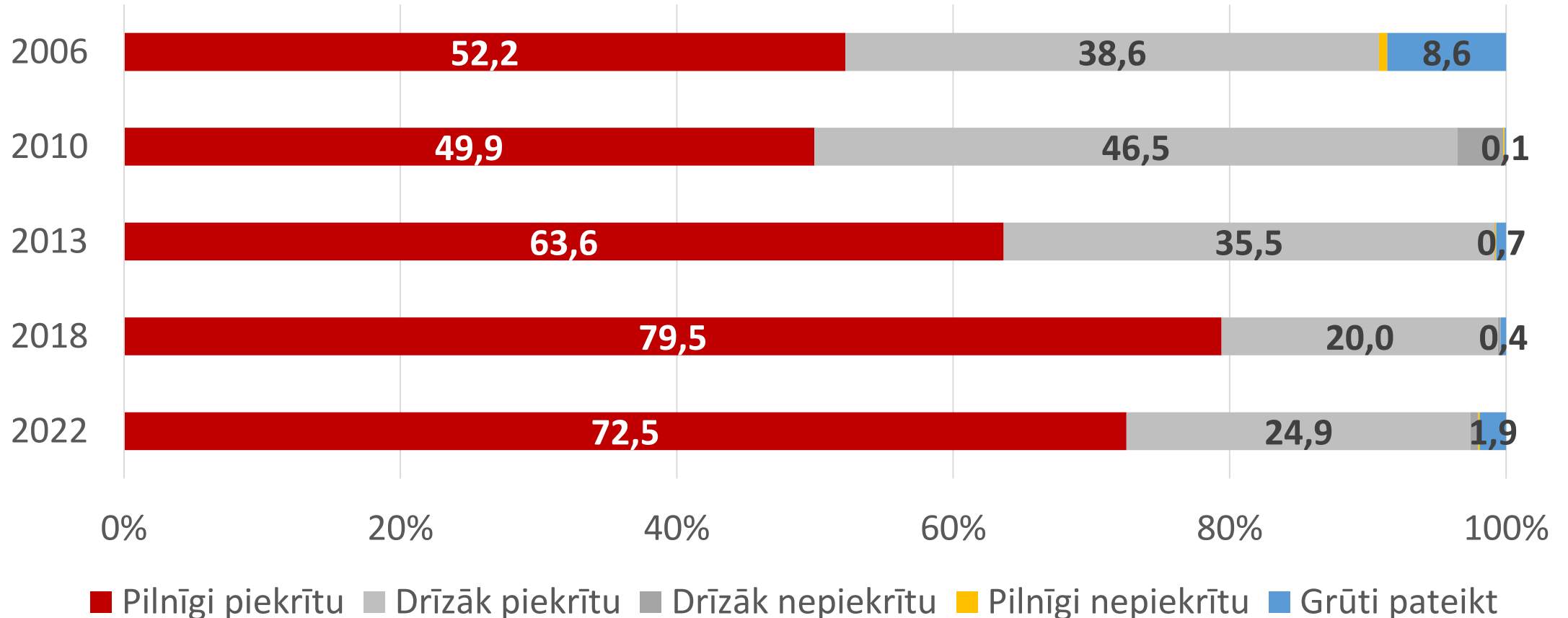
Ieguldījumi	Uzņēmuma DAS	Ārpakalpojums
Netērēju nekādiem ar darba aizsardzību saistītiem jautājumiem	11,9	1,1
Nodarbināto obligātajām veselības pārbaudēm (bez polises)	25,5	50,0
Veselības apdrošināšanas polisēm	19,9	39,8
Drošības zīmju izvietošanai (piemēram, uzmanību - elektrība!)	26,2	44,2
Ugunsdzēsības līdzekļu iegādei, uzturēšanai	55,6	72,5
Darba apģērbam un individuālās aizsardzības līdzekļiem	61,6	77,2
Ar darbu saistītu ikdienas sadzīves apstākļu uzlabošanai (piemēram, ģērbtuves, dušas, atpūtas telpas)	29,3	42,4
Pirmās palīdzības aptieciņu iegādei	43,1	55,1
Darba vides uzlabošanai (piemēram, ventilācijas izbūve)	37,2	49,0
Darba vietu ergonomikas uzlabošanai (regulējami galdi, ergonomiski krēsli, modernāks aprīkojums u.tml.)	44,4	55,6
Darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu apmācībai	10,2	18,0
Apmācībai pirmās palīdzības sniegšanā	15,8	23,4

Darba devēju īpatsvars, kuri norādījuši, ka pēc darba vides riska novērtējuma sagatavots preventīvais plāns, %



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

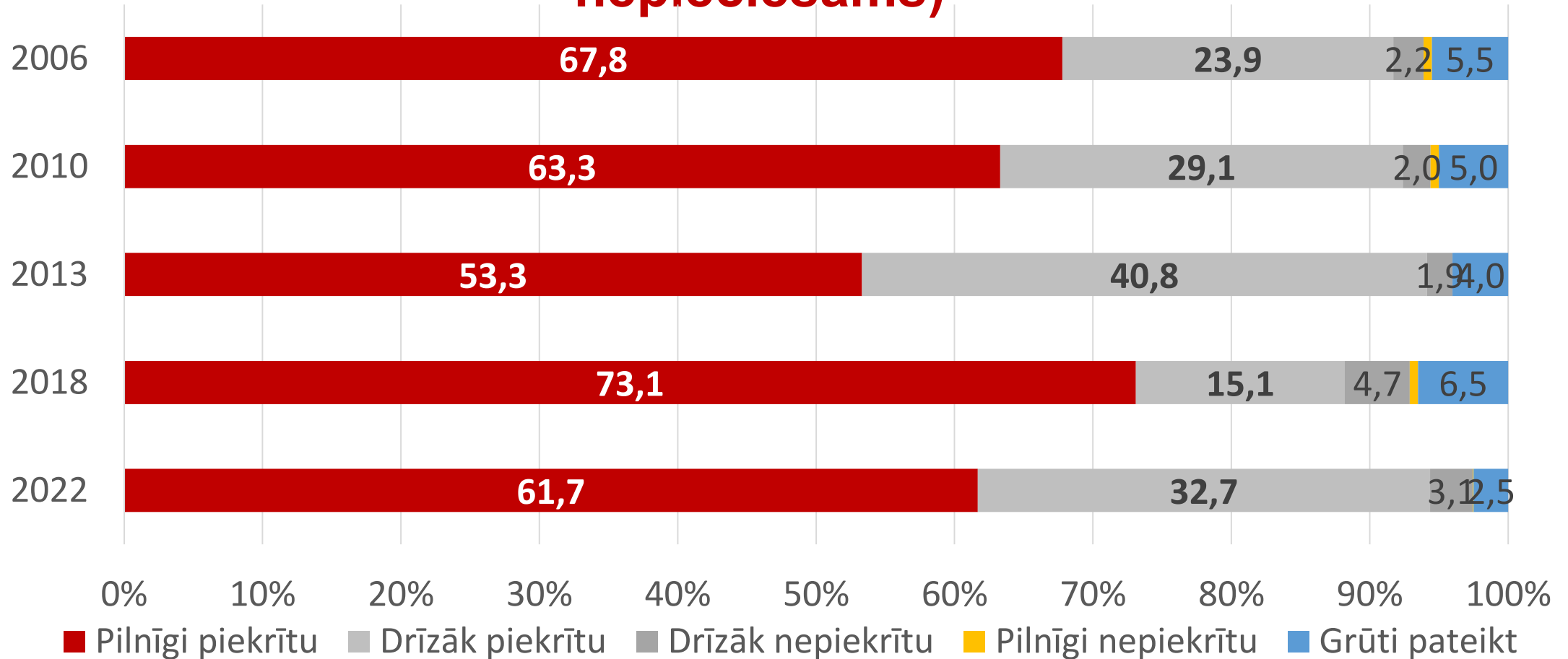
Speciālisti ir pietiekami kompetenti un zinoši



Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, % Speciālistu rīcībā ir pietiekami laika resursi (atbrauc, kad nepieciešams)

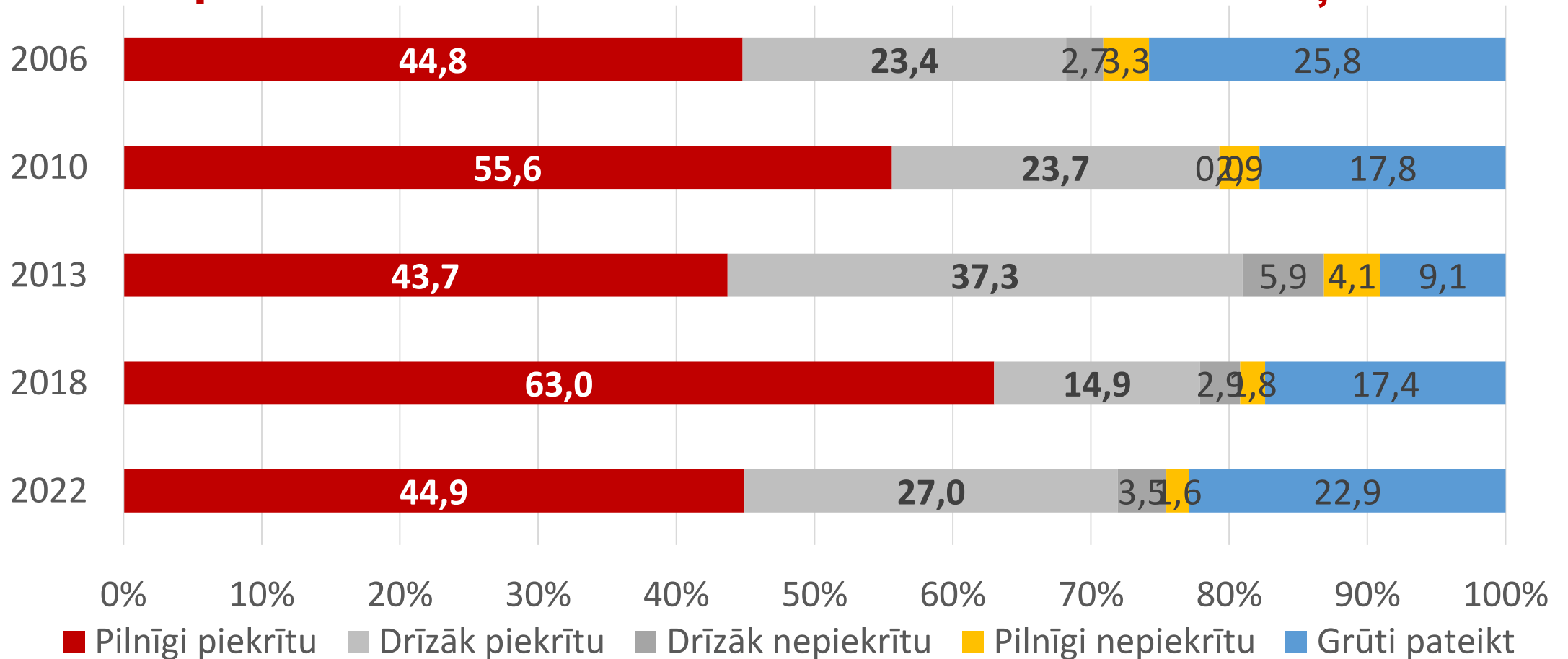


Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

Speciālistu rīcībā ir atbilstoši tehniskie līdzekļi

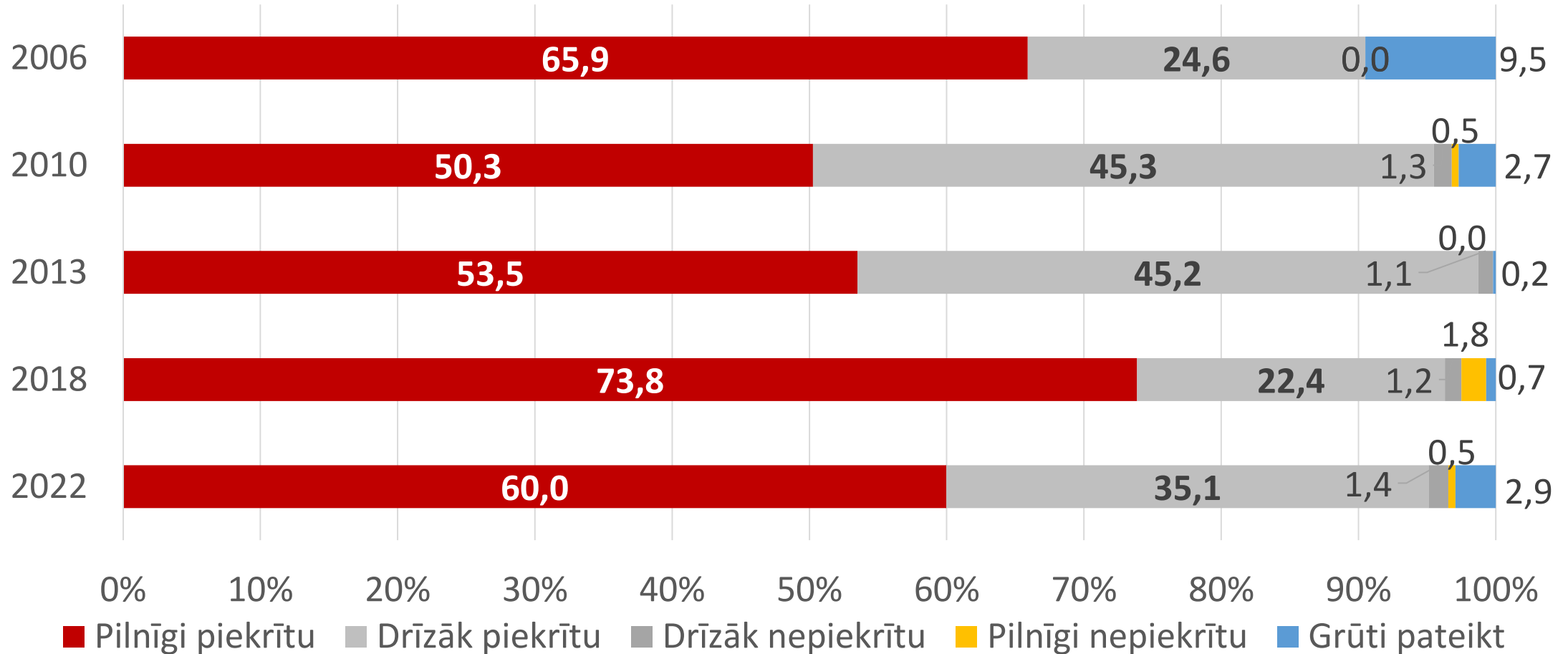


Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

Speciālistu sniegtās konsultācijas ir praktiski pielietojamas

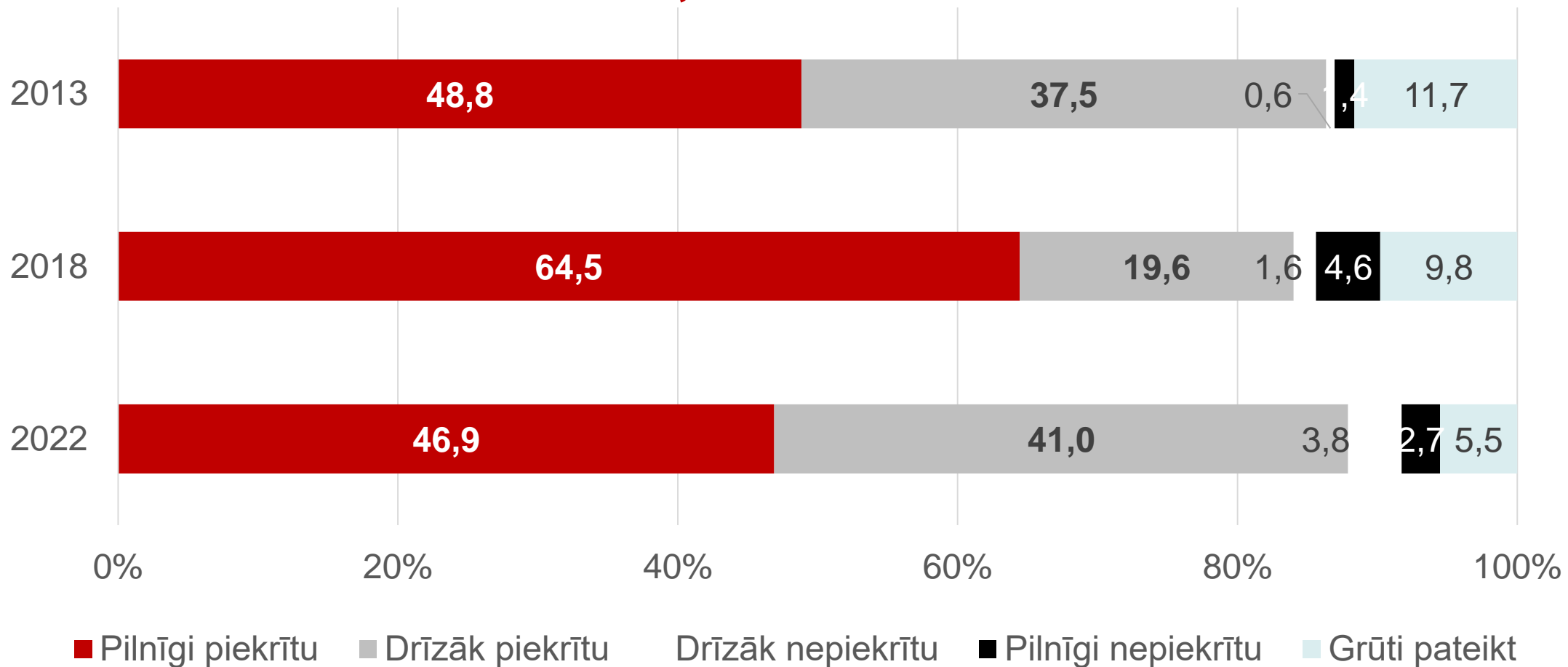


Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

Speciālisti ieteica tehniskos pasākumus, kā uzlabot darba aizsardzību uzņēmumos

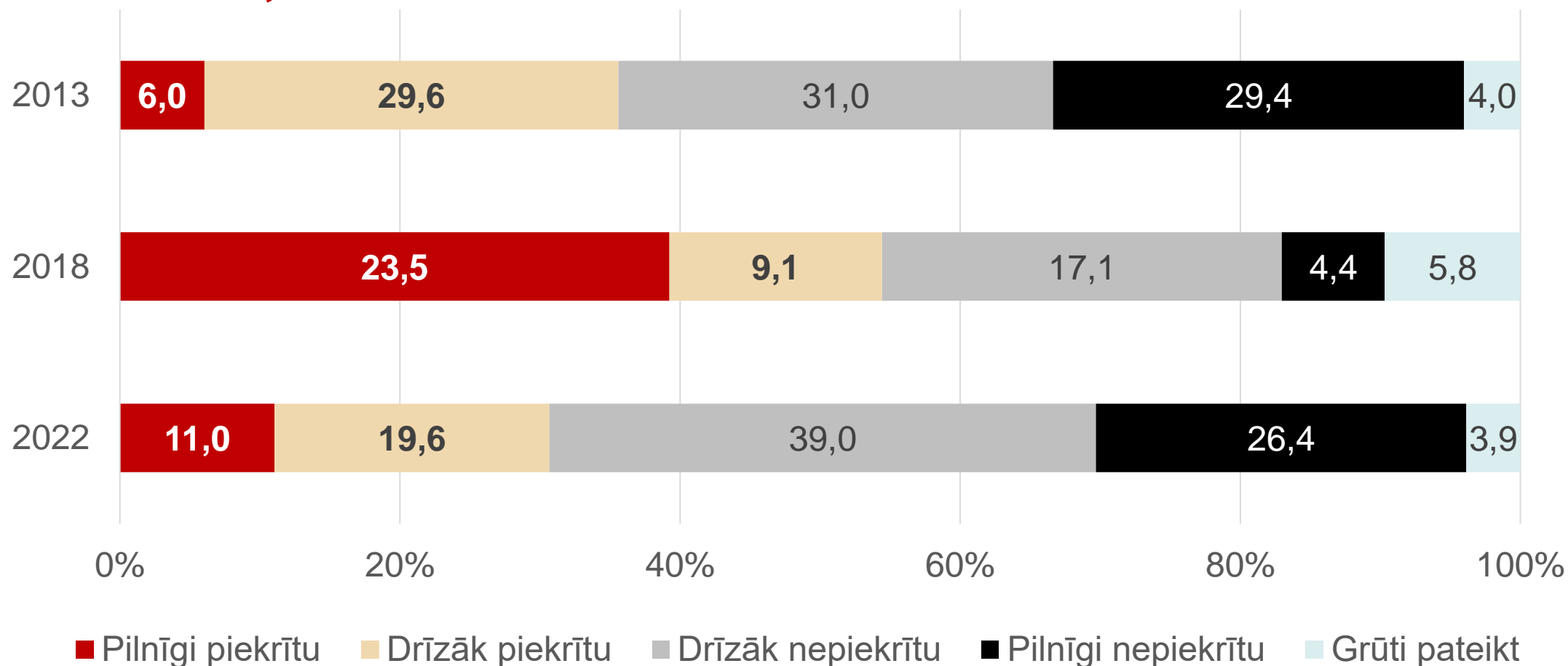


Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

Speciālisti sagatavoja dokumentu paketi, ko izmantoju tikai formāliem mērķiem (dokumenti nav praktiski pielietojami)

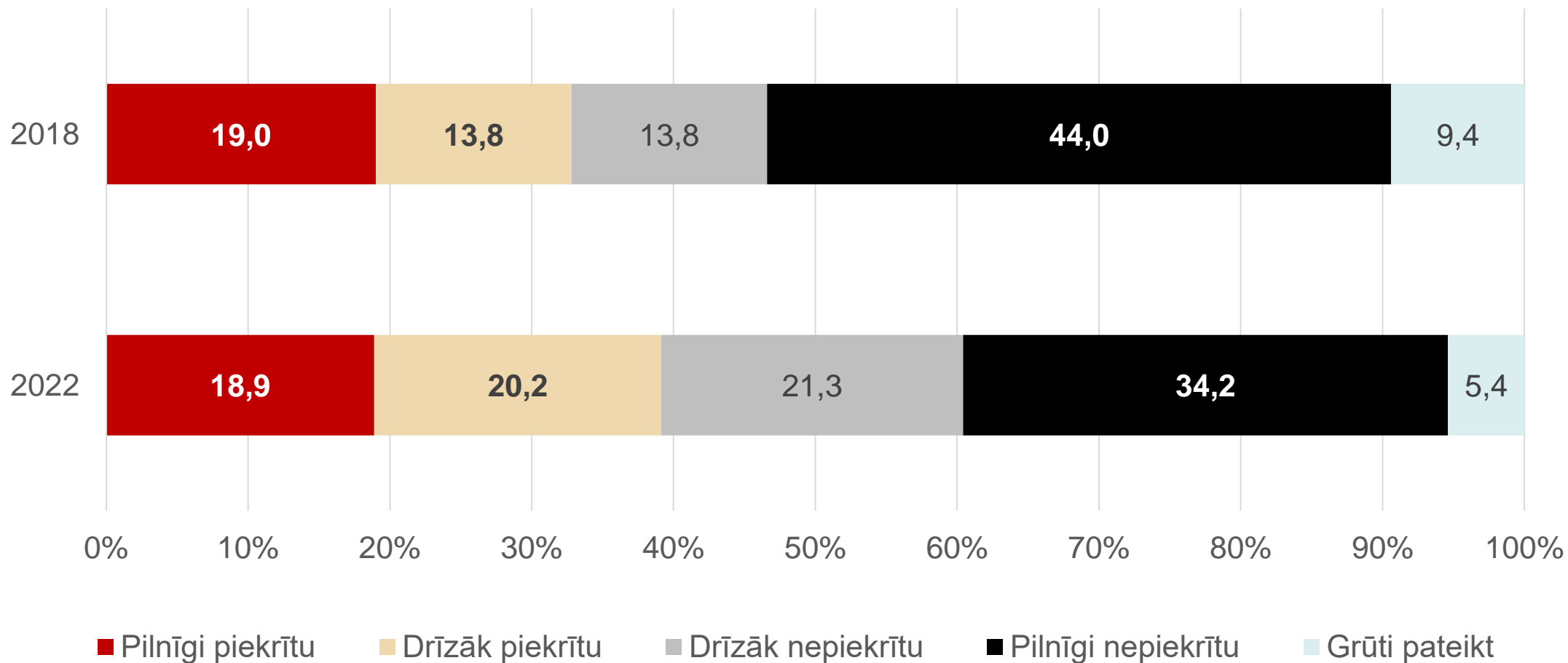


Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



Darba devēju īpatsvars vērtējumā par kompetentajiem speciālistiem un kompetentajām institūcijām, ar kuriem viņi sadarbojas, %

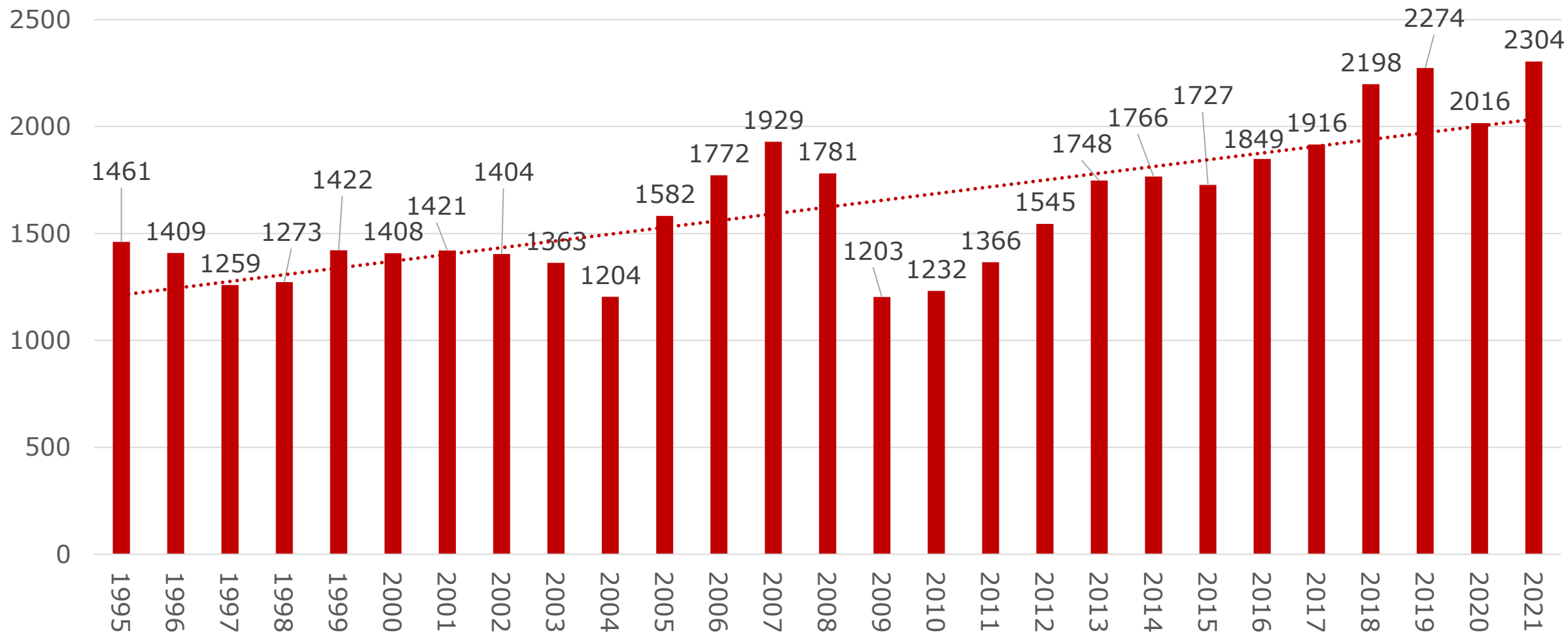
Speciālisti darbā izmanto radošas/interaktīvas metodes (piemēram, filmas, spēles)



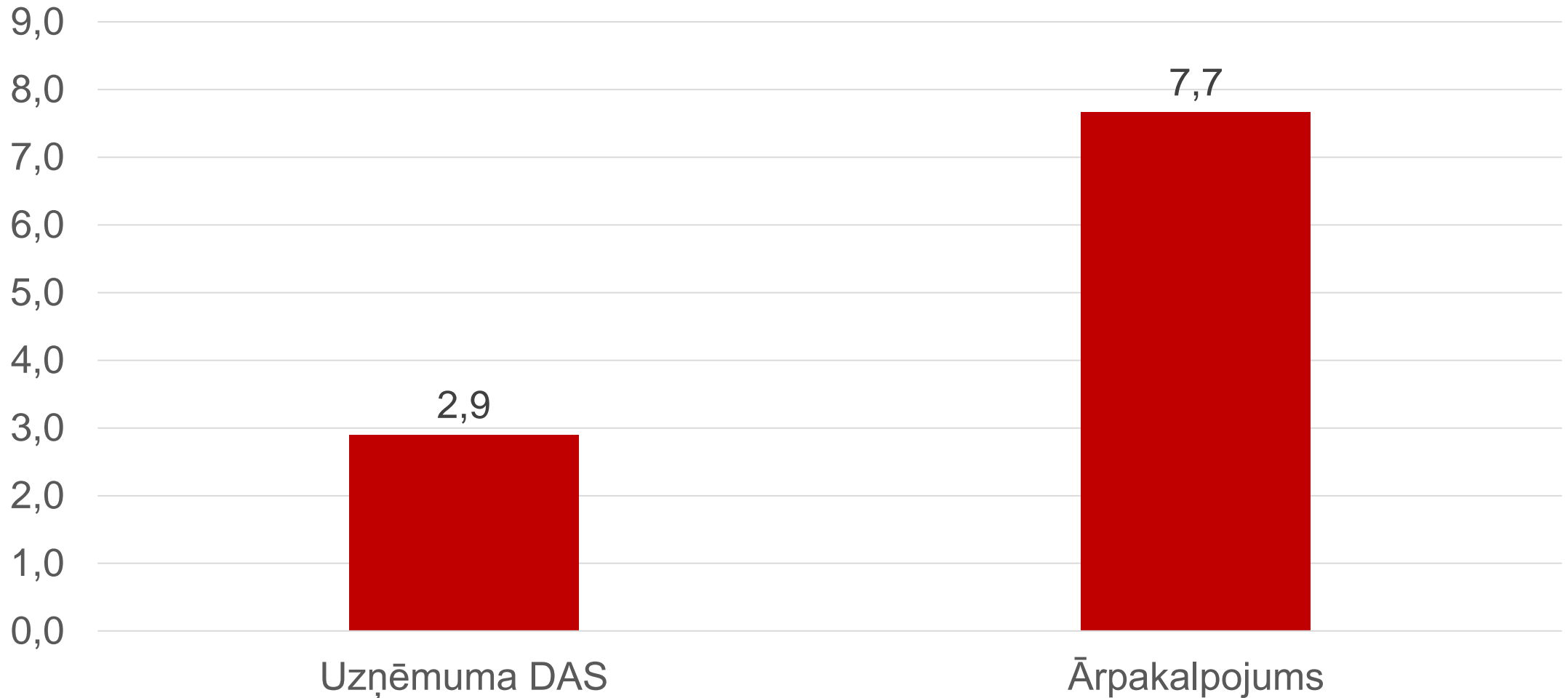
Darba devēju aptaujas, aptuveni 1000 respondentu vienā aptaujā



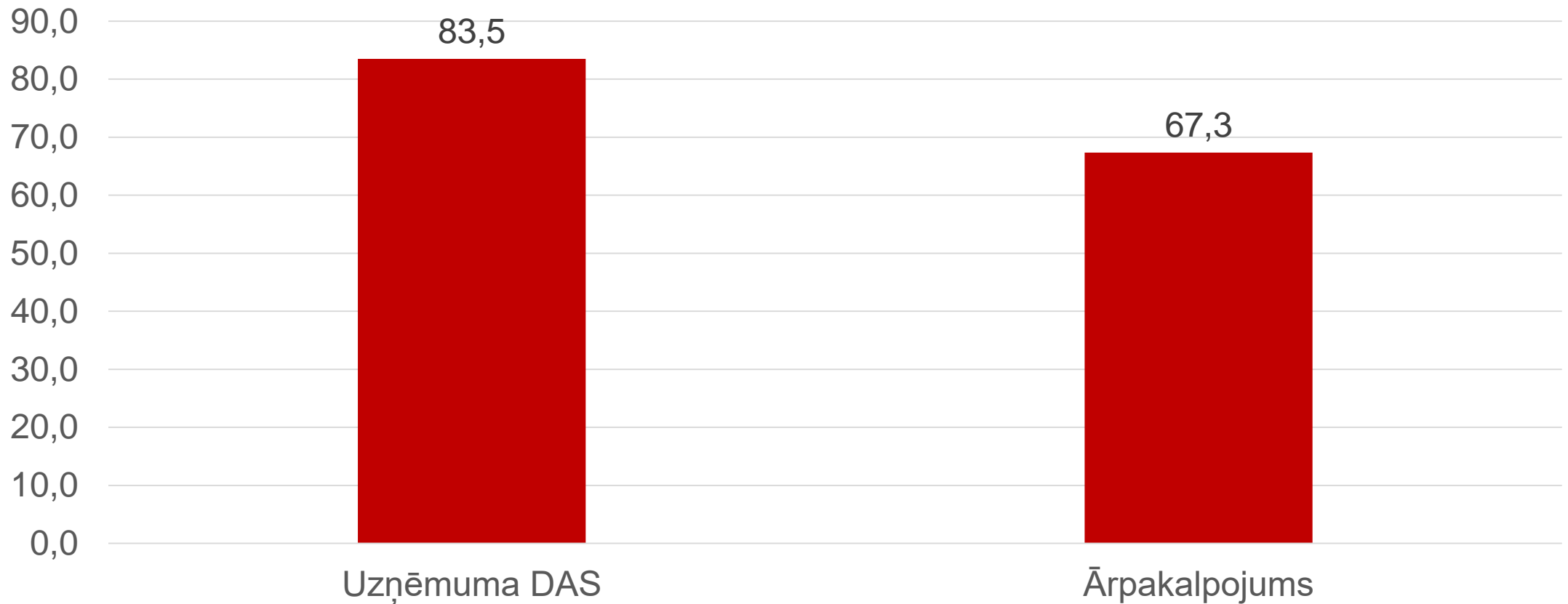
Kopējo nelaimes gadījumu skaits (1995. – 2021.)



Darba devēju viedoklis par to, vai uzņēmumā/iestādē pēdējo 3 gadu laikā ir bijis kāds(i) ar darbu saistīts nelaimes gadījums (-i), %



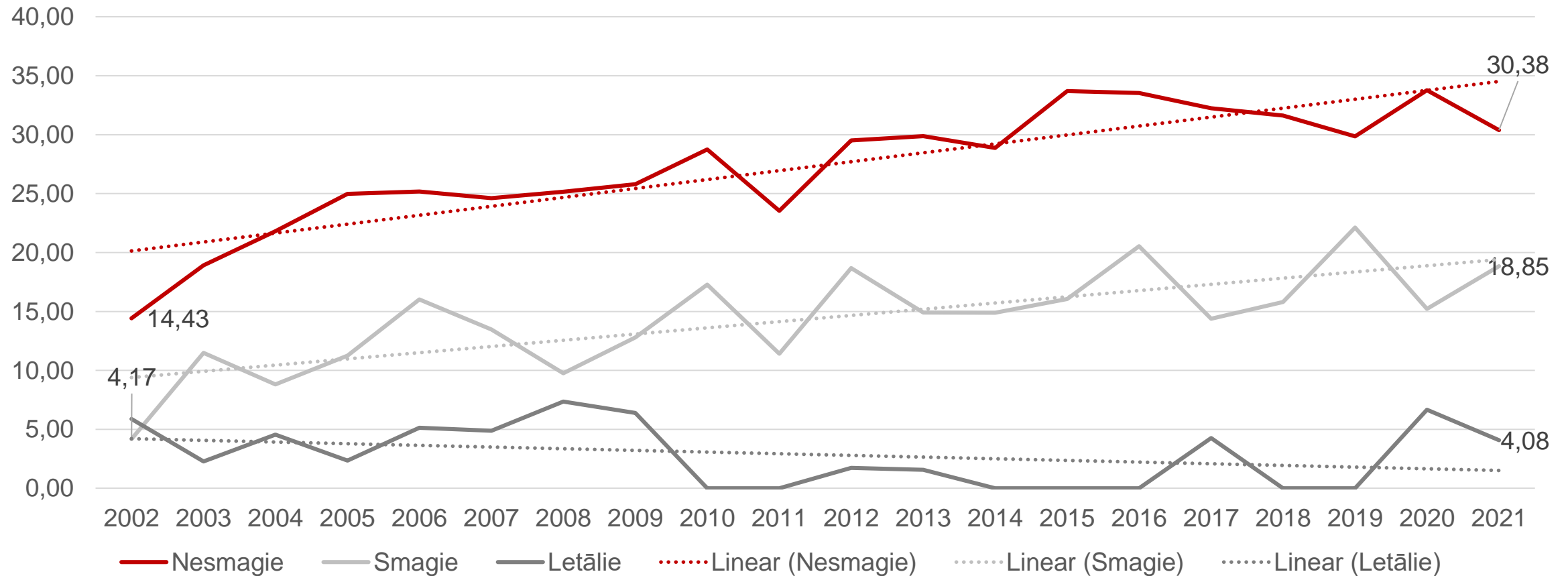
Runājot par pēdējo no izmeklētajiem nelaimes gadījumiem, vai tika ziņots Valsts darba inspekcijai, %



Darba devēju aptauja, 2022.gads

Darba drošības un vides
veselības institūts

Nelaiemes gadījumu īpatsvars, kuru cēlonis ir darbinieku neuzmanība (%)



Avots: Valsts darba inspekcija



Veiktie pasākumi pēc nelaimes gadījuma (-iem) darbā,%

Pasākums	Uzņēmuma DAS	Ārpakalpojums
Tika pārveidota darba organizācija	8,5	6,4
Tika veikta aprīkojuma nomaiņa vai uzlabošana	38,0	14,7
Tika veikta nodarbināto papildus instruktāža, apmācība	62,0	62,0
Tika nodrošināti papildus individuālie aizsardzības līdzekļi	8,3	13,9
Cits	2,0	7,1
Neveicu neko	3,4	8,8



Secinājumi

- DA ārpakalpojumu sistēmā iezīmējas virkne problēmu:
 - » pakalpojumu sniedzējiem ir pārslodze (laika trūkums, tā ietekme uz pakalpojumu kvalitāti) – par to prezentācijā iepriekšējā gada konferencē
 - » pieaugot darba devēju izpratnei, pieaug arī vēlme par pakalpojumu kvalitāti
 - » iezīmējas tendences par tālākas izglītības un informācijas nepieciešamību
- KI/KS rūpīgāk jāizmeklē nelaimes gadījumi, lai būtu iespējams veikt tehniskus un organizatoriskus pasākumus, kas novērstu nelaimes gadījumu atkārtosanos



Secinājumi

- Daudzi rezultāti liecina, ka tuvākajos gados darba aizsardzības līmenis Latvijā būtiski neuzlabosies
- Nepieciešams aktivizēt nozares nevalstisko organizāciju darbu, pat apzinoties nozares spēlētāju atšķirīgās intereses
- Nepieciešama plašāka diskusija par kvalitāti un darba aizsardzības nākotni Latvijā (jo to nosaka gan izmaiņas darba tirgū, ekonomikā un riskos, gan digitalizācija u.tml.).



2023. gada 20.jūnijs

Kā darba vide Latvijā ir mainījusies – piecu pētījumu “Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultāti